Nr. 185 (1559). Cena 1800 mk. Włocławek, wtorek dnia 28 sierpnia 1923 r. Rok VI

SŁOWO KUJAWSKIE

B. W. D. O. K. Nr. VIII. 7016/IV
Biblioteka Wojskowa D. O. K. VIII. Toruń

Prenumerata na miejscu mk. 40.000, na prowincji i z odnoszeniem do domu 45,000 marek
Ogłoszenia za wiersz nonparel. pierwszą strona 1500 m., druga i trzecia 1200 mk., czwarta 8-łamowa 520 mk. Ogł. drobne po 900 m. za wyraz, tłust. druk. podwójnie Najmn. ogł. 9000 mk. Dla zagran. ceny o 200 proc. wyższe.

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.
Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarjum uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12
REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 2-EJ DO 3-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783.

Deski podłogowe

FIRMA EGZYSTUJE OD 1832 R. I FILJI NIE POSIADA.

Przesiębiorstwo budowlane, Skład drzewa budowlanego i porządkowego
ORAZ RÓŻNYCH DESEK I BALI

D. Szymański

WŁOCŁAWEK, ul. Warszawska 6, Telefon 145 (trakt Kowalski)

PODEJMUJE SIĘ NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOSTAW DRZEWNYCH.

Wszystkie budowy drzewne na Pierwszą Kujawską Wystawę zapotrzebowane były z mego magazynu.

Drzewo opałowe

PIERWSZORZĘDNY
ZAKŁAD KRAWIECKI
T. Tomczak
ul. CYGANKA 16
Futra, palta, bekiesze, ubrania
wykonywuje tak z własnych jak i powierzonych materjałów po cenach b. przystępnych.

Chybione jest życie bez czynu.
Ks. Władysław Hozakowski.

Ponieważ właściciel przedsiębiorstwa: »Pompy artezyjskie i wodociągowe oraz roboty folwarczne i fabryczne»
p. A. Zarębski
przebywa obecnie w zdrojowisku »Wieniec», zastępuje go majster studniarski
p. E. Kunan
ul. Piekarska Nr. 3.

Kierownictwo Kursów
ogłasza, iż zapisy na tegoroczny kurs już się rozpoczęły. Podania przyjmuje kancelarja Gimnazjum Ziemi Kujawskiej.

Czas do pracy.

(Parę słów o flocie powietrznej.)

„Musimy się zabezpieczyć przed atakiem powietrznym: jest to konieczne aż do chwili, gdy jakaś konferencja ustali normy rozbrojenia powietrznego. Będziemy się więc zbroić w powietrzu i dążyć do konferencji".

SIR SAMUEL HOARN,
angielski minister lotnictwa.

„Strata czasu — do śmierci podobna".
PIOTR WIELKI.

Jeżeli do końca 19-go stulecia kawalerja była królową bitew, to z początkiem 20-go, a szczególnie w pierwszej połowie wojny światowej tę zaszczytną rolę otrzymała piechota. W drugiej zaś połowie bezwzględnie decydującym i rozstrzygającym czynnikiem stał się wojownik skrzydlaty, rycerz powietrza — lotnik.

Pozwolimy sobie przytoczyć kilka liczb.

W roku 1914 angielska flota powietrzna liczyła 272 płatowce, 197 oficerów i 1647 żołnierzy. W r. 1918, w chwili zawieszenia broni — 22 171 płatowców (nie licząc straconych 2484 płatowców), obsługę których stanowi 27.916 oficerów, 263,842 szeregowców.

Zeszłoroczny budżet przewidywał wydatek na lotnictwo w wysokości 19.333 400 funtów sterlingów.

Z wyżej przytoczonych aparatów zrzucono 6942 tonny bomb.

Możemy sobie wyobrazić, jak wielkie materjalne szkody poczyniły wybuchy tych pocisków, nie licząc działania na psychikę przeciwnika.

Niemiecka produkcja lotnicza pod koniec wojny przedstawia się jeszcze więcej imponująco. Mianowicie: zbudowano 42.850 silników, 48.368 płatowców. W tej liczbie w chwili zawieszenia broni mieli czynnych: 34.616 silników i 21.386 płatowców, z których 27.590 silników i 14.001 płatowców zniszczyła koalicja na zasadzie Traktatu Wersalskiego.

Flota powietrzna Stanów Zjednoczonych wyrosła, jak zresztą każda gałąź przemysłu, z szybkością i rozmachem nadzwyczajnym. W r. 1915 zbudowano zaledwie 20 płatowców, w r. 1916 — 83 płatowców, w r. 1917 1087 płatowców, w r. 1918 — 25.000 płatowców.

Na rok 1922 budżet lotnictwa wynosił 62.000.000 dolarów, w to trzeba wliczyć 50.000.000 kapitałów prywatnych przedsiębiorstw lotniczych.

Liczba, której wyrazić według dzisiejszego kursu w markach polskich wprost niemożliwe.

W roku bieżącym przewidywane znaczne powiększenie kredytów.

Zeszłoroczny budżet Podsekretarjatu Stanu Żeglugi Powietrznej we Francji wynosił 480.000.000 franków

Tych kilka wyżej przytoczonych liczb chyba wystarczy, żeby pokazać, jak poważnym czynnikiem staje się ten nowy rodzaj broni i komunikacji.

Żyjemy wprawdzie w czasie rozmaitych konferencji i zapewnień pokojowych, jednakże, powstrzymując się na polu zbrojeń morskich i lądowych, wszystkie państwa rzuciły się do wściekłej rywalizacji zbrojeń w powietrzu.

Kiedy Sir Samuel Hoarn the Bight, Honourabl Aire Minister, otwierał 25 czerwca w Londynie Międzynarodowy Zjazd Żeglugi Powietrznej, w przemówieniu o wielkich zadaniach pokojowych, lotnictwa — wyrazil niewątpliwie wniosek o powiększeniu kredytów na flotę powietrzną, który nazajutrz uchwaliła Izba, powiększając angielską flotę powietrzną o 34 nowe eskadry.

Uchwalenie tych kredytów natychmiast wywołało ostre debaty w izbie francuskiej, rezultatem czego było powiększenie pozycji budżetowej z 175 miljonów fr. na 211 milj. fr. na zakup nowych aparatów.

Doświadczenie w związku z kolosalnym rozwojem techniki lotniczej, w ostatnich latach wyraźnie wykazało, że statek powietrzny jest dziś najdoskonalszym środkiem napaści i obrony.

Dostatecznym dowodem choćby to, że według danych Fokkera, dla całkowitej i skutecznej obrony Indyj Holenderskich wystarcza flota składająca się ze 100 płatowców wywiadowczych, 50 bombardujących, 100 myśliwskich i 50 wodnopłatowców.

Koszta zbudowania i utrzymania tej floty jest równoznaczne z kosztem zbudowania jednego o średnich wymiarach krążownika.

Z tych kilku danych widzimy wyraźnie, że dziś żyjemy pod znakiem nowej polityki zbrojeń powietrznych, która dla nadchodzącego okresu będzie tak charakterystyczna, jak dla ubiegłego zbrojenia morskie.

Stosunkowo krótkie zastosowanie aparatu lotniczego, stałe udoskonalenie techniczne, stosunkowa lekkość, taniość budowy daje możność stworzenia potężnych eskadr powietrznych

według ostatniego słowa techniki i stale nowych typów.

Osiągnięcie szybkości 400 klm. na godz. — przy praktycznej, bojowej, szybkości; 200 — 250 klm. na godz. przy możliwości trzymania się w powietrzu 24 godziny i przy możliwości rzucania torped wagi 700 kg. — terenem walk staje się całe terytorjum państw wojujących.

Znamy z doświadczenia, że wszystkie przepisy humanitarne rozmaitych konferencyj, bardzo uroczyście przyjęte i podpisane, traciły swoją wartość w chwili zmagania się przeciwników.

Wiek rycerstwa minął. *Żyjemy w czasach, kiedy wszystkie środki prowadzące do zwycięstwa są dobre.* W ostateczności przecież — „zwycięzcę nie sądzą“.

Wojuje cały naród na terenie całego państwa. Nie oszczędza się ni kobiet, ni dzieci, ni starców.

Zabytki, dzieła, kultury, sztuki — praca kilkudziesięciu pokoleń — wszystko się równa z ziemią.

Jeżeli rzucanie pocisków z aeroplanów przynosiło wielkie spustoszenie w miastach i obozach przeciwnika, faktyczne rezultaty ich były mniejsze od działania artylerji, ale efekt moralny był nadzwyczajny.

Pamiętam rozerwane na kawałki dzieci idące do szkoły, w mieście oddalonem 60 klm. od frontu.

Pamiętam setki rannych, zabitych aeroplanem w szpitalu.

A te tysiące dzieci i kobiet angielskich zabitych przez Zeppeliny, albo niemieckich w Essen i Frankfurcie!

To są najstraszniejsze rzeczy w wojnie współczesnej.

Z chwilą doprowadzenia promienia działania do 800—1000 kilometrów i wynalezienia pocisków gazowych, nieoszczędzających nikogo, niosących straszną podstępną śmierć całym powiatom — aeroplan decyduje o losie wojny.

Czy najdzielniejszy, najodważniejszy żołnierz wytrzyma napór przeciwnika, jeżeli wie, że jego żona, jego dzieci, jego cała rodzina, mieszkająca w odległości 300 — 400 klm. od frontu mogą zginąć straszną śmiercią w każdej chwili?

Jedyny ratunek — mur obronny z takich samych ptaków skrzydlatych.

Doskonały technicznie, wyszkolony.

Mur ze stali skrzydeł i serc.

Jeżeli flota powietrzna ma bronić wszystkich i wszystko, to wszyscy muszą ją tworzyć.

Płacenie pewnych podatków i złożenie całego ciężaru pracy na czynniki rządowe nie wystarczy.

Całe społeczeństwo tworzy swoją obronę i potęgę. Tylko pieniędzy nie wystarcza. Musi być praca zbiorowa, zapał, miłość.

Zawody lotnicze w Londynie zebrały w tym roku 90,000 widzów z królem na czele.

Doroczne zawody lotnicze w Polsce z tego roku zebrały..... nikogo, oprócz przedstawicieli władz i niektórych sportowych organizacyj.

Objaw bardzo smutny. Tem bardziej smutny, że znajdujące się obok lotniska wyścigi konne z totalizatorem zbierają setki tysięcy widzów.

Musimy sobie nareszcie uprzytomnić, że spoczywać na laurach jeszcze zawcześnie.

Czas się obudzić z letargu i otwarcie spojrzeć w oczy rzeczywistości, zamiast zażarcie kłócić się na tle partyjnem, wysiadywać nieskończone godziny po kawiarniach, rozstrzygając losy Ojczyzny z kurjerkiem w ręku, wziąć się do rzeczywistej, głębokiej pożytecznej pracy zbiorowej. Pracy świadomej swego celu, spokojnej, metodycznej i wytrwałej. Pamiętajmy, że »strata czasu, do śmierci podobna«.

Czynniki, zdające sobie sprawę ze stanu obrony powietrznej państwa, poczyniły odpowiednie kroki do wciągnięcia całego społeczeństwa do akcji stworzenia polskiej potęgi powietrznej.

W jaki sposób i na jakich zasadach tworzy się ta organizacja — Szanowni Czytelnicy dowiedzą się z odczytu w sali Tow. Krajoznawczego, o czem będą odpowiednie zawiadomienia.

Po odczycie przewidziana dyskusja i założenie Komitetu organizacyjnego.

Mamy nadzieję, że sprawa tak donosłego znaczenia, sprawa decydująca o życiu i spokojnym rozwoju państwa zainteresuje szerokie koła społeczeństwa.

Inżynier — pilot
Michał Bogatyrew.

Z Czerwonego Piotrogrodu.

(Z życia katolickiego. Nowa gwiazda poetycka na firmamencie Białorusi: Mickiewicz Białoruski).

Jak wiadomo, dzięki interwencji Stolicy Apostolskiej, kościoły piotrogrodzkie zostały otwarte z powrotem. Stało się to w czerwcu. Ustało gromadzenie się ludu, szczególnie przed zapieczętowanym kościołem św. Katarzyny; śpiewy religijne na ulicy przestały drażnić władze bolszewickie. Natomiast, w tym zwłaszcza kościele, życie religijne buchnęło gejzerem.

Przedewszystkiem, już d. 26.6., odprawiono w kościele św. Katarzyny uroczyste nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. ks. Konstantego Budkiewicza. Celebrował je administrator osieroconej metropolji, J. E. ks. Stanisław Przyrembel. Byli na niem obecni członkowie delegacyj zagranicznych. Jak w Moskwie, — wbrew doniesieniom prasy polskiej — tak i tu, żadnej mowy nie było, lubo wierni oczekiwali odpowiedniej nauki. Obawiano się prowokować władze sowieckie.

Obecnie, u św. Katarzyny co niedziela i w święta bywa po południu msza wschodnia, śpiewana. Śpiewa znakomity chór. Po mszy bywa kazanie rosyjskie. Celebruje o. Epifanjusz Akułow, a słowo Boże głosi o. Jan Dejbner. Mówca odznacza się wielkim zapałem, ale i fatalnemi gestami. Kościół przepełniony. Kazania rosyjskie są głoszone także i u św. Stanisława.

„Gazet chrześcijańskich nie mamy, — pisze mi mój korespondent piotrogrodzki — ale pomimo to nie ubywa wyznawców Chrystusa. Przeciwnie, nawrócenia ze schizmy na łono Kościoła są na porządku dziennym”.

Oto przykład.

„Przed kilku dniami miałem bardzo miłą wizytę. Przed laty 20 w szkołach słonimskich był młody nauczyciel, Jwan Andrejewicz Simanowicz. Zbliżyliśmy się z sobą. Pan Jan brał do czytania książki z mojej szafki, snuł marzenia filozoficzne, bardzo poczciwe i młode, przychodził do mnie na herbatę. Wreszcie w r. 1903 opuścił Słonim. Obecnie w Petersburgu, posłyszał przypadkiem moje nazwisko i przyszedł do mnie. Skończył dwa wydziały uniwersyteckie, i teraz profesoruje, już jako katolik“.

Na porządku dziennym jest obecnie sprawa mianowania nowego biskupa dla archidiecezji mohylewskiej. Wymieniają czterech kandydatów: ks. Józefa Białołowego, dziekana mohylewskiego; ks. Ant. Maleckiego, tutejszego prałata; ks. Ant. Około-Kułaka, prałata papieskiego z Warszawy; w końcu ks. Stan. Przyrembla, obecnego administratora. Ten ostatni, kapłan gorliwy i światły, rozważny i prawy, ma największe widoki uzyskania zaszczytnej, ale i niebezpiecznej, nominacji.

„Tutejsi katolicy — pisze mi dalej mój korespondent — otrzymują z kraju listy od tych, którzy powrócili na łono Ojczyzny. Ci z nich opowiadają, że tam, u Was, księża nie są tak pobożni, jak niby my tutaj... Tam, mówią, wszyscy są pochłonięci pracami społecznemi, mniej zaś jakoby dbają o nabożeństwo kościelne.“

Spostrzeżenie, powiem od siebie, w zasadzie trafne niewątpliwie. Wymaga ono wszakże właściwego oświetlenia.

Warunki życia religijnego w Rosji, skrępowanego zwłaszcza obecnie ustawami wyjątkowemi, sprawiają, że ono zamyka się wyłącznie w murach świątyń, jakoby w katakumbach. Jest to życie czysto wewnętrzne, które sprzyja rozwojowi ducha pobożności, objawiającego się w nabożeństwach.

U nas, w Polsce, przeciwnie, zarówno wolność religijna, jak i potrzeby religijne społeczeństwa, wysunęły naprzód akcję społeczną katolicką, tak gorąco zalecaną już przez Leona XIII w znanem jego haśle: „wyjdźcie z zakrystji,“ obecnie zaś już i nakazaną przez Piusa XI, jako nieodłączna część duszpasterstwa. Wskutek tego, równolegle z życiem wewnętrznem Kościoła, rozwija się u nas życie zewnętrzne, za przykładem Zachodu.

Że z powodu braku duchowieństwa, w porównaniu z liczebnością jego na Zachodzie, w poszczególnych wypadkach zachodzą konkurencyjne tarcia między jednem życiem a drugiem, z pewną szkodą dla życia wewnętrznego, łatwo zrozumieć i wyrozumieć. Niemniej atoli, biorąc rzecz zasadniczo, owo silne wrażenie sprzeczności, zaznaczane przez naszych repatriantów, należy przypisać brakowi zrozumienia z ich strony, jak i wogóle ze strony szerokich mas ludowych,— głęboko uzasadnionych prądów religijnych nowoczesnych, popieranych i regulowanych przez Stolicę Apostolską.

Na zakończenie — wieść o gwieździe poetyckiej pierwszej wielkości na niebie literatury białoruskiej. Korespondent mój pisze:

„Profesor Epimach Szypiłło opowiadał mi, że na widnokręgu literatury białoruskiej zajaśniał w osobie **p. Konstantego Mickiewicza.** Jest on znany pod maską Jakuba Kałasa. Obecnie wyszedł z druku poemat jego p. t. „Nowaja Ziamla“ („Nowa Ziemia“). Zdaniem profesora Szypiłły jest to arcydzieło, które śmiało stanąć może obok „Pana Tadeusza“, któremu dorównywa także i rozmiarami. Zdanie p. Szypiłły jest głosem bardzo poważnym. Szczery katolik, p. Sz. jest od lat 30 bibljotekarzem uniwersytetu petersburskiego, a był profesorem łaciny i greki w dawnej tu Akademji Duchownej.“

Nową gwiazdę pod nazwiskiem naszego Wielkiego Adama sygnalizujemy!

X. Charszewski.

Obrona mniejszości.

HAGA, 26.8. Pat. Na wniosek delegacji polskiej międzynarodowy trybunał sprawiedliwości odroczył do 27 b. m. rozpatrywanie sprawy ochrony mniejszości narodowych.

X. I. CHARSZEWSKI. 17)

Najazd sekciarstwa na Polskę.

Innemi słowy, niema w nich wydawnictw bezbożnych i niemoralnych, ale jednak są wydawnictwa bezbożne i niemoralne: niema bolszewickich, ale są pół- i ćwierć-bolszewickie. Jeszcze innemi słowy, czytelnie Imki są zbożne i moralne, choć zawierają domieszkę bezbożności i niemoralności.

Jeżeli tak, to właściwie nie było powodu do wyłączania książek i pism, bezbożnych i niemoralnych jaskrawo i skrajnie, które Imka uważa za takie wyłącznie. Albowiem pewne z pośród „różnych obozów”, których literatura została dopuszczona do czytelń Imki, są także bezbożne i niemoralne, tylko w sposób umiarkowany w stosunku do obozów wyłączonych. Gdyby zaś Imka powiedziała na to, że ma na myśli tylko różne obozy polityczne, to odpowiedzielibyśmy jej, że w podkładzie ich programów politycznych znajduje się sprawa religijna, do której stosunek pewnych obozów wyraża się w samych tychże programach żądaniem szkół bezbożnych, małżeństw cywilnych i wogóle bezbożnictwa państwowego, jako drogi i środka do powszechnego bezbożnictwa prywatnego.

Z punktu widzenia zdrowego rozsądku, który, sekciarstwo oddaje samochcąc katolicyzmowi w monopol, — jeśli się chce odradzać moralnie ludzi znieprawionych, to trzeba dusze ich odżywiać pokarmem wyłącznie zbożnym i moralnym. Imka, jak widzieliśmy, uznaje to tylko pozornie, aby pod tym pozorem przemycać wolnomyślność, jako czynnik rozkładowy przeciwkatolicki, i tą drogą przygotować sobie grunt pod posiew swego sekciarstwa.

Doświadczenie bowiem poucza, że wskutek większej skłonności ludzkiej do złego niż do dobrego, do błędu niż do prawdy, z mieszaniny piśmiennictw różnych obozów wielu wybierać będzie raczej to, co gorsze. Sprawdziło się to przeciw samej Imce na owym oficerze, o którym opowiada ks. prof. Fr. Kwiatkowski Tow. Jezusowego, w swojej doskonałej broszurze o Imce.

„Pokazałem — pisze ks. K. — oficerowi polskiemu kalendarzyk Imki, w którym na każdy dzień roku wydrukowano jakieś zdanie z Pisma św. On mi na to: — Imka, ani Iwka u nas się nie przyjmą! — Dlaczego? — Bo to dla nas za pobożne”!

„Uwaga trafna, lecz jakże dla nas upakarzająca!” — zauważył na to autor. I jak bardzo—dodajmy—uzasadnia ona pretensje Imki do traktowania Polski jakoby kraju misyjnego, w którym dopiero trzeba siać ziarno ewangeliczne!

Z drugiej wszakże strony, uwaga owego oficera polskiego godzi w samąż Imkę, jako szerzycielkę literatury „różnych obozów”.

Znajdą się zapewne i tacy wychowankowie Imki, którzy korzystają w pełni z różno-obozowej literatury Imki. Zważywszy atoli na słabość i nieprzygotowanie naukowe, przedewszystkiem teologiczne, głów, które Imka „oświeca”, mieszanina czytanek, którą ona im ofiarowywa, może je tylko pomieszać do reszty.

Ale czy nie o to także chodzi Imce?

Gdybyż przynajmniej wśród jej „różnych obozów” uzyskał prawo obywatelstwa także i katolicki obóz nad obozami! Wówczas możnaby było liczyć choć cokolwiek i na jego wpływy oraz na ich zwycięstwo w conajszlachetniejszych umysłach, które wpadły w krąg oddziaływań Imki. Ale Imka przestałaby być Imką, gdyby do swoich czytelń dopuściła literaturę katolicką. Że zaś ona ją z nich wyłączyła, możemy wywnioskować z całą pewnością, choćby z omówionego tu już oświadczenia jej, którego mocą wyłączyła ona od spółdziałania z nią ludzi, przekonanych o wyłączności posiadania prawdy religijnej, to jest katolików. Piśmiennictwo katolickie — od takich tylko ludzi może pochodzić. Wślad za wyłączeniem tych ludzi musi iść przeto wyłączenie także i tego piśmiennictwa.

(D. c. n.).

Kancelarja 8-klas. Gimnazjum Żeńskiego

Janiny Steinbokówny

we WŁOCŁAWKU (Plac Kopernika 5)

zawiadamia, że egzaminy dla nowowstępujących do wszystkich klas odbędą się dnia 29 i 30 sierpnia.

Początek egzaminów o godz. 10-ej rano.

Kandydatki winny składać w kancelarji metrykę i świadectwo szczepienia ospy.

Kancelarja przyjmuje zapisy od dnia 15-VIII od g. 10-ej do 12-ej.

Początek lekcji 3-go września.

Co niesie dzień?

SIERPIEŃ 28 WTOREK

Dziś: Augusta b., Adeliny.
Słow.: Wyszomira.
Jutro: Ścięcie św. Jana Chrzciciela.
Wschód słońca o g. 4.47
Zachód o g. 18.35
Wsch. księżyca o g. 19.31
Zachód o g 4.48.

Spostrzeżenia Stacji Meteorologicznej we Włocławku.

Sierpień	godzina	ciśnienie powietrza w m/m 700+	temperatura w stopn. Celsjusza	zachmurzenie nieba 0—10	Kierunek i szybkość wiatru w mtr/sek.
26	21	57,9	15,8	10	C — 0
27	7	56,1	13,2	10	C — 0
27	13	53,6	22,8	10	C — 0

W dniu 27 sierpnia najwyższa temperatura wynosiła 22,2°, najniższa 10,6°. Opadu nie było.

Przyjazd Najdostojniejszego Pasterza. Dziś ma przybyć do Włocławka pociągiem od Warszawy po kilkudniowej nieobecności Najdostojniejszy Pasterz, J. E. ks. bp. Stanisław Zdzitowiecki. Na dworcu oczekiwać będą przedstawiciele duchowieństwa.

Kompanja. Dnia 7 września o g. 2 rano wyruszy z kościoła św. Jana (ul. Bulwarowa) kompanja na odpust do Skempego.

Osobiste. Sędzia przy sądzie okręgowym, p. Zuchmantowicz, wyjechał na 6-tygodniowy urlop.

Ruch na Wiśle. Przypłynęły do Włocławka 3 statki towarowe: »Rokitniak«„ »Staszyc« i »Minister Lubecki«.

Regaty na Wiśle. W ub. niedzielę odbyły się po prawej stronie rzeki regaty, urządzone przez włocławskie Tow. Wioślarskie przy współudziale wioślarzy z Torunia i Płocka. Szczegółowy opis podamy w jutrzejszem numerze.

Od 1-go września listy i depesze podrożeją o 100 proc. Z dniem 1 września wchodzi w życie nowa, podwyższona o 100 procent, taryfa pocztowo-telegraficzna. Podwyżka ta obejmuje listy i przesyłki krajowe i zagraniczne. W tym samym stosunku drożeje taryfa telegraficzna. List zwykły będzie kosztował 1 tysiąc marek, zagranicę 2 tysiące marek. Warto przypomnieć, że siedem kopiejek przed wojną stanowi dzisiaj około 10 tysięcy marek.

Ze sportu. »Sokół« — »Makabi« 1:2. W zawodach sobotnich, jakie się odpyły na boisku sportowym 14 p. p. pomiędzy drużynami »Sokół« (Włocławek), a I szą dr. »Makaci« (Włocławek) odniosła zwycięstwo dr. »Sokół« bijąc przeciwnika w stosunku 1:2.

Nowy sklep chrześcijański. W ubiegły wtorek 22 b. m. został otworzony chrześcijański sklep wyrobów tabacznych Heleny Kwiecińskiej przy ul. Cygance № 1.

Zmiana własności. Aktem rejentalnym tartak p. Boryssowicza przy ul. Żałobnej, przeszedł na własność inżynierów z Krakowa.

Podatek szkolny. Magistrat m. Włocławka rozesłał do mieszkańców zawiadomienie o zapłaceniu podatku szkolnego za drugie półrocze.

Na przedmieściach. Panuje tam przedziwna, prawie idylliczna »wolność«. Nic też dziwnego, że codziennie jest kilku pokrajanych jak barany, lub z poprzestrzelanymi brzuchami.

Hygiena. Naprzeciw piekarni przy ul. Stodólnej, № 74, jest czynny zakład fryzjerski, oddalony od niej o 2-3 kroki. Czy to hygienicznie?

Wypłata dodatku drożyźnianego. Dnia 25 b. m. wypłacono urzędnikom magistrackim i sądowym 32 proc. dodatków drożyźnianych.

Ze „Spójni“. Stow. Młodz. Katolickiej „Spójnia” urządza w niedzielę, dn. 2 września, b. r. w Ogrodzie Kolejowym Wielką Zabawę Jesienną połączoną z loterją fantową i różnemi niespodziankami. Całkowity dochód młodzież przeznacza na cele kulturalno-oświatowo, między innemi na powiększenie bibljoteki w Stow. założenie czytelni dla młodzieży pracującej i t. p. Młodzież „Spójni dokłada wszelkich starań i wysiłków celem dokładnego zorganizowania tejże zabawy i loterji, żeby w ten sposób dać możność Szan. Publiczności spędzenia kilku godzin wolnych od pracy na rozrywce przy dźwiękach orkiestry i na świeżem powietrzu. Szczegóły będą podane za kilka dni.

Balet. Włocławska publiczność będzie miała sposobność raz jedyny podziwiać we wtorek dnia 4 września o godz. 9 wiecz. w teatrze Nowości poważne siły baletowe o sławie zagranicznej. Fenomenalna prima balerina Eleonora Dobrecka, piękna ulubienica Rumunji i Antoni Romanowski znakomity baletnista opery petersburskiej, moskiewskiej i kijowskiej dadzą nam najpiękniejszy wyraz kunsztu tanecznego, którego wieńcem będą najmodniejsze tańce Europy, jak boston i schimmi.

Krzyżacy. Któż z nas nie czytał słynnej powieści Henryka Sienkiewicza pod powyższym tytułem? Któż nie był przejęty do głębi, czytając Krzyżaków, znęcających się nad bezbronnymi kobietami i dziećmi, którzy gwałtem i siłą narzucali narodowi polskiemu kulturę germańską, opornych zaś i kochających swą piękną mowę ojczystą, oraz tradycję i kulturę polską i miłujących swą Ojczyznę Polskę, gnębili i torturowali.

Tych katów krzyżackich, których nam tak świetnie ukazał nieśmiertelny Henryk Sienkiewicz, tych naszych odwiecznych wrogów, będziemy mogli w krótkim czasie ujrzeć na scenie w Włocławku.

Inicjatywę w tym kierunku powziął znany na terenie Włocławka artysta dramatyczny, p. Jaśkiewicz, wspólnie z zarządem Chrześcijańskich Związków Zawodowych, którzy nie szczędząc trudu i nakładu podjęli się wystawienia „Krzyżaków“ przez znane chlubnie Koło Dramatyczne przy Chrześć. Zw. Zaw., przy wystawieniu „Obrony Częstochowy“ i Trylogji H. Sienkiewicza.

Próby już trwają w całej pełni pod reżyserją fachową, co jest zapewnieniem, że sztuka historyczna będzie wystawiona ku zadowoleniu mieszkańców Włocławka.

Plac przed Katedrą. Bruk i chodnik przed frontem Katedry doszły już do takiego okropnego stanu, że wymagają natychmiastowego gruntownego remontu, o co zwracamy się do Magistratu naszego miasta.

Hazardowa gra w domino. Policja pociągnęła do odpowiedzialności właściciela kawiarni „Grand Cafe” (ul. 3 Maja) za tolerowanie hazardownej gry w domino. Pieniądze corpus delicti tej sprawy skonfiskowano. Sprawa poszła do sądu.

Bony złote. Nowa emisja bonów złotych. Na mocy ustawy z dnia 22. marca br. wypuszczono 6 proc. złote bony skarbowe na blisko 50 miljonów złotych. Pierwszy termin płatności bonów serji I a przypada 1 października. Aby umożliwić konwersję bonów przypadających do wypłaty, Rada ministrów uchwaliła wystąpić do Sejmu z projektem ustawy w przedmiocie wypuszczenia 2-ej emisji 6 proc. bonów emisji poprzedniej. Nowa emisja wypuszczona byłaby 1-go września na ogólną sumę 50 miljonów złotych.

Węgiel. Jedną z ważniejszych bolączek w Polsce jest sprawa materjałów opałowych. Obecnie kiedy nadchodzi zima kwestja staje się bardzo aktualną. Pomimo istnienia tylu kopalń w Polsce, węgiel u nas stale drożeje, bez uzasadnionej przyczyny. Średnio jeden wagon węgla kosztuje 4.000.000 mk. Kopalnia po zapłaceniu podatku osiąga 3.200.000 mk., produkcja średnio wynosi 1.200.000 mk. tak, że 2.000.000 mk. zysku na wagonie idzie do kieszeni przemysłowca węglowego. Ponieważ naszym węglem zawładnęli Francuzi, Niemcy, Anglicy i t. p., przeto ludność polska musi uginać się pod ciężarem drożyzny, by umożliwić wywiezienie z Polski jaknajwięcej złota zagranicę. Taka jest strona odwrotna medalu kapitałów obcych w przemyśle.

Czas zatrzeć obce napisy. Już 5 lat minęło od ewakuacji naszego kraju przez rosjan, jednakże aż do chwili obecnej pozostały się po nich tu i owdzie napisy, np. napis na nieruchomości p. Szulca (ul. Szpichlerna). Czas już chyba je zamalować.

Konfiskata. Policja kolejowa skonfiskowała większą ilość wódek i tytuniu, które usiłowano przemycić z Poznania do Włocławka. Spisano protokół.

Pozostałości po niemcach — ogonek. Dnia 25 b. m. policja sprzedawała skonfiskowane rzeźniczce Szubskiej 910 funtów słoniny. Ogonek był bardzo duży. Policja musiała kilkakrotnie z powodu natłoku zamykać sklep.

Jarmark odbędzie się we Włocławku 13 września. Spodziewany jest wielki zjazd.

Pijaństwo. Wprawdzie istnieje zakaz sprzedaży wódek, który jednak nie przeszkadza widzieć dzień w dzień pijanych. Czyżby się wodą upijali?

TELEGRAMY.

Uznanie dla Polski.

KOPENHAGA, 26.8. Pat. Kongres przeciwalkoholowy omawiał sprawę tak zwanej akcji lokalnej w kwestji zakazu używania alkoholu. Dr. Radziłowicz wyjaśnił, że w Polsce podobna ustawa istnieje i znalazła konkretne zastosowanie. Nawiązując do słów dra Radziwiłowicza zebranie na wniosek przewodniczącego uchwaliło wyrazy uznania rządowi i Sejmowi polskiemu.

„Biedne” Niemcy.

LONDYN (AW.) Prof. Wobbs. ogłasza pełen nieznanych szczegółów artykuł w »Nechly Dispatch«, w którym dowodzi, że bez wzpędu na stan waluty produkcja Niemiec stale się zwiększa. Według oficjalnej statystyki niemieckiej w r. 1922 ilość książek wydrukowanych w Niemczech wynosiła 35,859 wobec 34 tys. w ostatnim roku przed wojną 1913. W innych zaś dziedzinach produkcji Niemcy produkują nawet w obecnym krytycznym roku więcej aniżeli dawniej, i tak ilość wyprodukowanego cukru w pierwszych 8-u miesiącach r. b. wynosi 28,79 miljonów centnarów, podczas gdy w tym samym szasie r. z. Niemcy wyprodukowały 25,64 miljonów.

Niepowodzenie propagandy przeciwreligijnej w Bolszewji.

MOSKWA 25-go sierpnia. (Rps.) Prawda w artykule wstępnym stwierdza klęskę sowieckiej kampanji przeciwreligijnej i oświadcza, że propaganda ta prowadzona jest nieumiejętnie i osiąga wprost przeciwne wyniki, potęgując uczucia religijne i fanatyzm wśród ludności.

Ta sama gazeta donosi o fanatycznym ruchu religijnym, jaki ogarnął ludność guberni podolskiej. Na wieść o cudach, które mają się dziać pod krzyżem w miasteczku Kalinówka, do tego miasteczka zaczęły ściągać zewsząd olbrzymie tłumy pielgrzymów. Specjalna komisja sow., która wyjeżdżała na miejsce stwierdziła, że liczba pielgrzymów w jednym dniu przewyższyła 15-cie tysięcy osób.

Niemcy muszą płacić.

PARYŻ, 26. 8 (PAT). Podczas uroczystości odsłonięcia pomnika poległych w Chassey departament Mozy) Poincaré wygłosił przemówienie, w którem zaznaczył między innemi:

Francja wykonała lojalnie warunki pokoju z r. 1871. pracowaliśmy wówczas aby odbudować nasz kraj.

Wrogowie nasi powinni dziś próbować postępować tak jakeśmy my wówczas postępowali.

Jeżeli Niemcy nie zdecydują się na to, zmusimy je, by skierowały pod własnym adresem te groźby, któremi nas straszyły.

Nawiązując do przemówienia kanclerza Stresemana, a głównie do ustępu jego przemówienia, dotyczącego wypłaty sum odszkodowawczych, Poincare oświadczył:

Wpłacone przez Niemcy sumy zostały bardzo dokładnie obliczone przez komisję odszkodowań, które członkowie pod tym względem ujawnili zupełną jednomyślność Zbytecznem jest tedy twierdzić dziś, że Niemcy wpłaciły już 42 miljardy marek złotych lub nawet 25 miljardów, jak to miał stwierdzić pewien instytut ekonomiczny w Waszyngtonie, którego zresztą nie mogę doszukać się w wydanym w Waszyngtonie oficjalnym spisie podobnych instytucji.

MYŚLI.

Wybrał. J. K.

Mów mało a czyń wiele. Potęga słowa dziś zużyta i nadużyta; kłamstwo i fałsz i zło słowa fałszować umie, tylko w czynach jest prawda. Słowami odurzysz, ale tylko czynem, przykładem dobrym przekonasz, pociągniesz za sobą. Życie twoje niech będzie czyste jak ogień, niech rozpali innych, wtedy kilku słowami jak młotem uderzysz w to rozpalone żelazo, a skutek będzie.

Michał Bałucki.

Z LOTNICTWA.

Wielki mityng samolotów we Francji.

W Vanville we Francji odbywa się obecnie wielki mityng samolotów bez motorów, oraz małych samolotów o bardzo słabych motorach, t. zw. „moto - aviette".

Wzloty na aeroplanach bez motorów są nowością ostatnich paru lat i budzą wielkie zainteresowanie nietylko specjalistów, ale i szerszego ogółu, gdyż chodzi tu poprostu o rozwiązanie prastarej odwiecznej wizji ludzkości latania na wzór ptaków, wizji ucieleśnionej w pięknej legendzie o Ikarze i Dedalu.

Obecny mityng w Vanville nie odbył się bez katastrofy. Ofiarą padł przed kilku dniami 20-letni lotnik Hemmerdinger z Paryża.

Nowy samolot

W Paryżu dokonano pomyślnej próby samolotu, zaopatrzonego w motor o sile 600 koni, który wznosząc się z szybkością 170 km. rzuca torpedowce wagi 700 kg.

Lotnictwo pruskie.

Ruch lotniczo-pocztowy na linji Gdańsk—Berlin wzmógł się znacznie. Linja ta ma dalsze połączenie Berlin—Lipsk—Monachjum—Genewa, Monachjum—Wiedeń. Celem lepszego uzgodnienia połączeń godzina odlotu z Gdańska z 8,15 przesunięta została na godz. 8.5. Zmieniony został również plan lotu aeroplanów na linji Królewiec—Moskwa. Na linji tej aeroplany kursować będą we wtorki, czwartki, soboty.

KILKUWIERSZÓWKI.

× »Popolo d' Italja« zamieszcza oświadczenie Mussoliniego, złożone przedstawicielom prasy faszystowskiej. Mussolini zwraca się, m. in., do dziennikarzy, aby wpłynęli na ochłodzenie ambicji wyborczych na prowincji, ponieważ wybory odłożone są na czas nieokreślony.

× »Gławsoowos« opracował plan ukrainizacji szkół w gubernjach: charkowskiej, ekaterynosławskiej, odeskiej i donieckiej. W szkołach początkowych wprowadzony będzie wyłącznie język ukraiński.

× Wskutek nieurodzaju w guberni uralskiej miejscowy »Gubispołkom« zwrócił się do »Cika« kirgiskiego o natychmiastowe wydanie porcji dla 40,000 głodujących. Również z Krymu donoszą o nieurodzajach. Według dotychczasowych obliczeń, przepadło przeszło 13% zasiewów.

× Po kilku latach niezwykłego współzawodnictwa śród bogaczów amerykańskich o nabywanie choćby po najdroższych cenach wybitnych dzieł sztuki, nastąpił obecnie gwałtowny spadek cen w tym kierunku.

Tak np. za portret mężczyzny, malowany przez Rubensa, za który zapłacono w 1917 r. 4100 dolarów, osiągnięto niedawno na licytacji w Nowym Jorku zaledwie 2100 dolarów.

× Z powodu drugiego śląskiego zjazdu katolickiego, który odbędzie się w d. 8-ym i 9 ym września w Królewskiej Hucie, administrator apostolski, ks. dr. Hlond, wystosował do duchowieństwa i ludu górnośląskiego list pasterski.

List będzie odczytany we wszystkich kościołach województwa śląskiego.

× Wpisy dla nowowstępujących akadem. w r. 1823/24 do uniwersytetu w Lublinie rozpoczynają się d. 1 września i będą trwały do d. 22 września.

Uroczysta inauguracja roku akademickiego odbędzie się w d. 7-ym października.

Wykłady rozgoczną się na wszystkich wydziałach: 1 teologicznych, 2 prawa kanonicznego i nauk moralnych, 3) prawa i nauk społeczno-ekonomicznych i 4) nauk humanistycznych d. 8 października.

× Ministerjum zdrowia puplicznego komunikuje:

8-klasowe Gimnazjum Humanistyczne
im. DŁUGOSZA
J. E. Ks. BisKupa Stanisława Zdzitowieckiego we Włocławku.
Egzaminy powakacyjne odbędą się dn. 30 i 31 VIII.
Początek lekcyj 3 września.
Klasa wstępna po wakacjach będzie otwarta.
Zwinięta została tylko klasa podwstępna.
Kancelarja gimnazjum (plac Kopernika róg Gdańskiej) otwarta jest codziennie, z wyjątkiem świąt i niedziel, od godz. 10-ej rano do 1-ej popołudniu.

8-mio klasowe Gimnazjum Realne Żeńskie
z klasą podwstępną i wstępną
Władysławy Aspis
WE WŁOCŁAWKU
KALISKA 8. (KOŚCIUSZKI 5.)
Zapis uczenic od dnia 16 sierpnia. Egzaminy dla nowowstępujących od klas podwstępnych do VII rozpoczną się 31 sierpnia o god. 9 rano. Początek roku szkolnego 4 września.
Kancelarja gimnazjum czynna od dnia 16 sierpnia w godz. nach od 10—12 i 3—4 pp.
Przy Gimnazjum internat.
Uczenice, które w ubiegłym roku szkolnym uczęszczały do gimnazjum winny ponowić zapis.

75% więcej mleka, masła, sera
osiągnie ten, kto wybuduje na swem gospodarstwie
SILO AMERYKAŃSKI
(Kadź drewniana okrągła lub kańciata)
do kiszenia zielonej paszy dla bydła, jako to:
kukurydzy, koniczyny, seradeli, liści buraczanych i t. d.
Pierwsze takie Silosy w Polsce staną w Ognisnu Kultury Rolniczej Stary Brześć.
Bliższych informacyj co do budowy Silosów, Kurników, Obory na sposób amerykański
udziela
WINCENTY WĘŻYK
Ogniska Kultury Rol.: Stary Brześć Kujaw., p. Brześć Kujaw. lub Poznań, Pórczyn, ul. Ostatnia 14.
Modele Silosu sieczkarni, obory, wystawione były na ostatniej wystawie w Poznaniu.

Podane w niektórych dziennikach notatki o zapadłem jakoby postanowieniu rady ministrów, dotyczącem likwidacji ministerjum zdrowia pubicznego i utworzenia departamentu sanitarnego przy ministerjum spraw wewnętrznych nie odpowiadają prawdzie. Sprawa ta nie była wogóle rozważana.

Obrazek z bruku warszawskiego.

W »Kurjerze Warszawskim« znajdujemy następujący artykulik, który trafnie odzwierciadla obecne stosunki, jakie panują nietylko w Warszawie. Wobec tego powtarzamy go poniżej w dosłownem brzmieniu:

»W sklepie konfekcji damskiej przy ul. Marszałkowskiej. Klijentka prosi o czepeczek dla dziecka. Sprzedawczyni (czy może właścicielka) pokazuje, klijentka wybiera i pyta o cenę.

— 50 tysięcy.

— Za drogo! — szepcze klijentka.

Chwila namysłu i oczekiwania. Sprzedawczyni zaczyna chować towar i zamykać.

— Ha, to proszę! — odzywa się klijentka.

Sprzedawczyni, nie przerywając sprzątania, odpowiada:

— Nie chciała pani. Teraz ja się spostrzegłam, że się omyliłam. Nie mogę oddać po tej cenie. Jeżeli pani sobie życzy, to sprzedam za 65 tysięcy.

Klijentka się zgadza.

W składzie konfekcji męskiej w pobliżu placu Napoleona.

Klijent wybiera parę skarpetek, zgadza się na cenę 40 tysięcy. Sprzedawczyni zawija towar i bierze się do napisania kartki do kasy. Wtem odzywa się głos właściciela z kasy:

— Kosztuje już 45 tysięcy.

Klijent spogląda zdumiony i oburzony, ale zgadza się i płaci, zdobywszy się tylko na lakoniczną uwagę:

— To nie po kupiecku!«

OGŁOSZENIA DROBNE.

Dom Przemysłowo-Handlowy Stanisław Gonera Dąbrowa-Górnicza dostarcza wagonowo Węgiel kopalń Zagłębia Dąbrowskiego, Cegłę, wapno, gips, żelazo, cement, dachówkę. Meble salonowe, biurowe i kuchenne własnej fabryki księgi handlowe i materjały piśmienne. Przyjmuje przedstawicielstwa różnych branż. Zakupuje ziemiopłody i drzewo.

Gospodyni z bardzo dobrem gotowaniem, mająca zamiłowanie do porządku potrzebna na wieś, kopje świadectw nadesłać Solec przez Gostynin.

Majątek ziemski 51 mórg pszennej ziemi blisko Włocławka z powodu wyjazdu zaraz sprzedam. Szeroka 14 m. 3.

Przyjmę uczni na stancję. Piekarska 4 m. 2. S. Illaseniczowa.

Przyjmę kilku uczni na stancję, opieka troskliwa. Wiadomość: Marja Molis, Gęsia 29 I-sze piętro w oficynie.

Przyjmę uczenice na stancję, opieka troskliwa, rodzina bezdzietna. Wiadomość: Szpitalna 9, W. Twardowska.

Przyjmę uczenice na stancję. Opieka wzorowa. Wiadomość na miejscu ul. Kapitulna, 10 m. 2.

ANALIZY moczu, plwocin krwi (r. Wassermana), spermy i t. p. na tryper, syfilis i inne choroby.
Laboratorjum Magistra B. Osowskiego
WŁOCŁAWEK
3-Maja 13, II-gie piętro.

BÓL GŁOWY, MIGRENĘ
NATYCHMIAST USUWA
MIGRENO-NERVOSIN
BEZWARUNKOWO PEWNY, NIESZKODLIWY ROŚLINNY ŚRODEK
MARKA „KOGUT"

Egzemę, Liszaje i t. p.
usuwa maść
„Lain Age" sprzedają apteki i składy apteczne.
Apteka A. Gąseckiego w Warszawie.

Suchoty oraz wszelkie choroby piersiowe
leczy „Balsam Thiocolan Age".
Używa się za poradą lekarza. Sprzedają apteki i składy apteczne.

FABRYKA
Gwoździ i Drutu
— firma —
„Clavus"
w WŁOCŁAWKU
na pierwszej wystawie Kujawskiej Rolniczo-Przemysłowej
otrzymała
MEDAL SREBRNY.

Przy przeprowadzeniu wózka z dzieckiem od Komisarjatu ul. Kościuszki na drugą stronę, w niedzielę dnia 26 b. m., wypadła z wózka torebka damska, zawierająca dowód osobisty Heleny Sawickiej i inne drobiazgi. Znalazca proszony jest o złożenie zguby do administracji „Gazety Kujawskiej".

Przyjmę uczenice na stancje. Plac Dąbrowskiego 15 Morawska.

Rządcę kawalera, dobrego rolnika i zamiłowanego hodowcę poszukuję tylko z dobremi świadectwami i dobrze poleconego maj. Pieleszki poczta i stacja Chodecz.

Sprzedam wózek dwukołowy ręczny w dobrym stanie. Wiadomość: Kapitulna 10 m. 2.

Zgubiono kartę odroczenia wydaną przez P. K. U. Włocławek na imię Władysława Krzymińskiego. Łaskawy znalazca zechce oddać do policji.

Zgubiono dowód osobisty wydany przez gm Śmiłowice na imię Marji Błaszczyk. Łaskawy znalazca zechce oddać do policji.

50 miljonów i pracę włoży do interesu energiczny handlowiec. Zgł. do Red. (Energiczny).

Za ogłoszenia odpowiada Administracja.

Księgarnia Powszechna
POLECA
świeżo nadesłe w wielkim wyborze:
ŚWIECE
woskowe, półwoskowe i stearynowe różnych wielkości
LISTWY DO RAM
Oprawa obrazów na miejscu.

Ogłaszajcie się w Słowie Kujawskiem.

REDAKTOR: KS. JAN KOBIERSKI CZCIONKAMI DRUKARNI DYECEZJALNEJ WYDAWNICTWO KSIĘGARNI POWSZECHNEJ.